

Størstedelen af ukrainerne ønsker at blive i Danmark

Mette Foged (KU-ØI, RFF), Karen-Inge Karstoft (KU-PSY) og Edith Zink (KU-ØI)

24. februar 2025

Særloven for fordrevne fra Ukraine, og de tilsvarende regler i resten af EU, er konstrueret ud fra en ide om, at ukrainerne rejser hjem, når krigen er slut. Denne politik er det juridiske grundlag for ukrainernes beskyttelse og ophold i EU siden Ruslands fuldskalainvasion 24. februar 2022. Mens nogle givetvis ser frem til at komme hjem og genopbygge det liv de havde før krigen, synes mange at have fået en hverdag i Danmark med arbejde og sociale netværk og dermed måske et mindre ønske om at rejse hjem - også selvom der bliver sikkert, hvor de kommer fra. Samtidig skaber den midlertidige opholdstilladelse, der oprindeligt var gældende til 2024, og derefter er blevet forlænget to gange, først til marts 2025 og nu til marts 2026, usikkerhed om fremtiden.

Forskere fra Københavns Universitet og ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed har på den baggrund undersøgt ønsker om at rejse hjem og frygt for hjemsendelse blandt voksne (18+ år), herboende ukrainere, der er ankommet i perioden mellem fuldskalainvasionens start i februar 2022 og juli 2024. Oplysningerne er indsamlet via spørgeskema udsendt til hele denne populationen i perioden oktober 2024 til januar 2025. Overordnet set finder vi, at størstedelen af de herboende ukrainere ønsker at blive i Danmark, også når krigen ikke længere udgør en trussel mod deres hjemby (knap 70 procent). Tilsvarende fylder frygt for at blive sendt hjem til Ukraine meget i deres hverdag. Vi finder også, at fire ud af fem ikke (længere) har partner eller børn i Ukraine, og denne gruppe er betydeligt mere tilbøjelige til at ønske at blive, end dem der rapporterer at have børn og/eller partner i Ukraine.

1 Ønske om at blive og frygt for at blive sendt hjem

69 procent af ukrainerne i Danmark ønsker at blive, selvom krigen ikke længere udgør en trussel mod deres hjemby (Figur 1a). De resterende 31 procent ønsker enten at rejse hjem, når deres hjemby er sikker (28 procent) eller med det samme (3 procent).¹ Samtidig angiver samlet set 42 procent, at frygt for at blive sendt hjem til Ukraine udgør *et større problem* eller *et seriøst problem* i deres hverdag (Figur 1b).² Ukrainerne har for størstedelens vedkommende midlertidigt ophold i Danmark efter Særloven for fordrevne fra Ukraine. Deres opholdstilladelse blev forlænget til april 2026 i november 2024.³

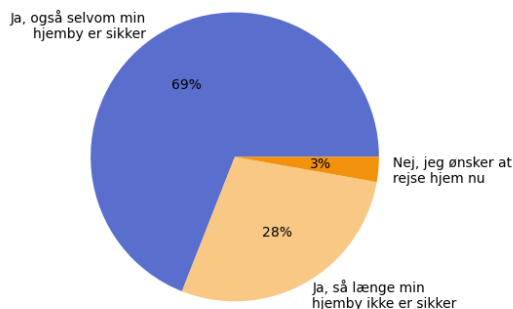
¹Vi har konsistent udeladt personer, der har svaret "ved ikke". Disse kunne meningsfyldt inkluderes i Figur 1a, men det ændrer ikke væsentligt ved konklusionerne; andelen der vil blive selvom deres hjemby er sikker falder fra 69 til 68 hvis "ved ikke" inkluderes.

²Denne andel ændrer sig ikke hvis vi inkluderer personer som har svaret "ved ikke".

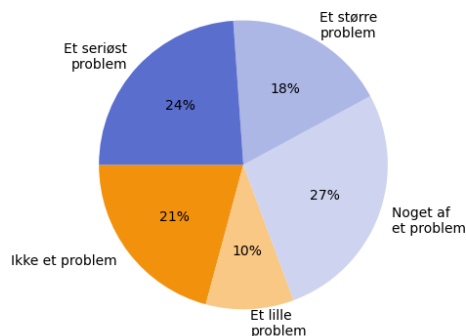
³Populationen har svaret på spørgeskemaet mellem 16. oktober 2024 og 31. januar 2025. Regeringen fremlagde forslaget om forlængelse i juni 2024 og forslaget blev endeligt vedtaget 26. november 2024.

Figure 1: Ønske om at blive og frygt for at blive sendt hjem

(a) Ønsker at blive i Danmark

(b) Frygt for at blive sendt hjem

Kilde: Egne beregninger på baggrund af the Danish Refugee Cohort (DARECO), indsamling fra oktober 2024 til januar 2025.

Sammenlignet med de ukrainere, der befandt sig i Danmark et år efter krigens begyndelse er der nu en betydeligt større andel der ønsker at blive i Danmark selvom deres hjemby igen er sikker (69 procent nu mod 50 procent i foråret 2023, Karstoft m.fl., 2023). Denne udvikling kan dels skyldes at sammensætningen har ændret sig gennem udvandring og indvandring (og forskelle i hvem der har svaret) og dels skyldes at ønsket om at blive i Danmark ændrer sig i takt med opholdets varighed.

Der er et stort overlap mellem dem der ønsker at blive selvom deres hjemby igen er sikker og dem der er bange for at blive sendt hjem.⁴ I det følgende fokuserer vi på andelen, der ønsker at blive selvom krigen ikke længere udgør en trussel mod deres hjemby og fordelingen af respondenter på tværs af alder, køn og nær familie i Ukraine eller ej.

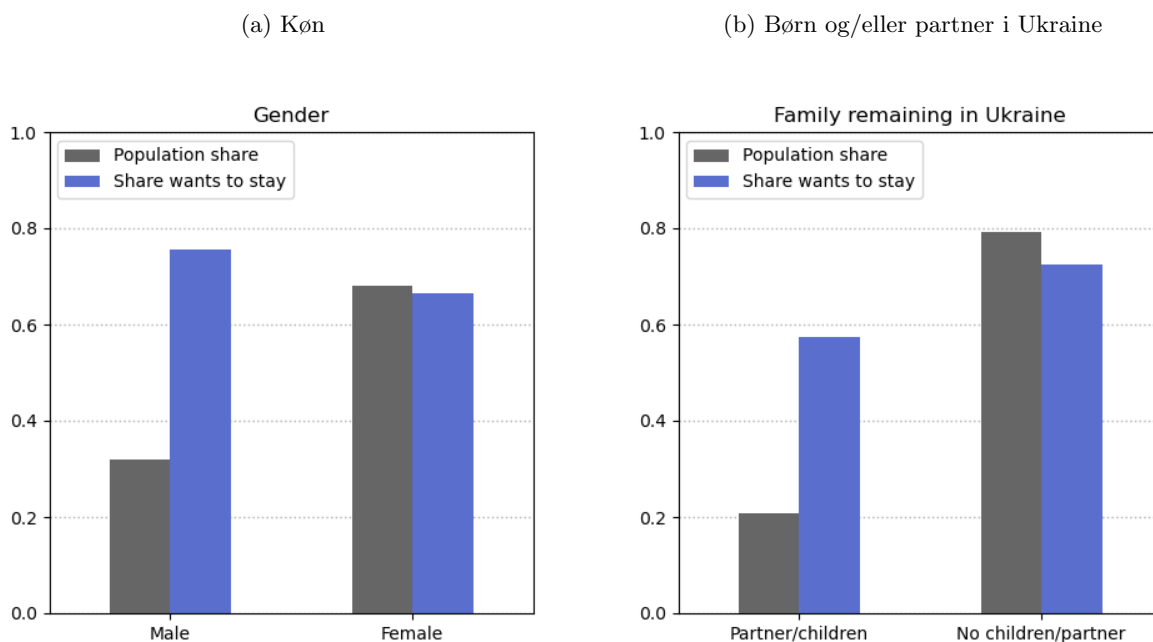
2 Flertallet har hverken partner eller børn i Ukraine

To ud af tre af de voksne ukrainere, der er kommet siden krigen i Ukraine startede i februar 2022 og stadig befinder sig i Danmark, er kvinder. Kvinderne er mindre tilbøjelige end mændene til at ønske at blive i Danmark selvom der igen er sikkert hvor de kommer fra (Figur 2a). Det hænger sammen med at de oftere har partner og/eller børn i Ukraine sammenlignet med de herboende ukrainske mænd.

⁴77 procent af dem der ønsker at blive i Danmark selvom deres hjemby igen er sikker, rapporterer at frygt for at blive sendt hjem udgør et seriøst, et større eller noget af et problem i deres hverdag.

Samlet set har hver femte voksne ukrainer partner og/eller børn i Ukraine. Der er tale om en halvering af andelen sammenlignet med de ukrainere der befandt sig i Danmark et år efter krigens begyndelse (Karstoft m.fl, 2023). På nuværende tidspunkt har 9 procent en partner i Ukraine, 2 procent har 0-17 årige børn og 12 procent har børn der er 18 år eller derover. I alt har 21 procent partner og/eller børn, der stadig befinder sig i Ukraine. Det store flertal, der hverken har partner eller børn i Ukraine er betydeligt mere tilbøjelige til at ønske at blive i Danmark (73% procent mod 57% procent blandt restgruppen der har børn og/eller partner i Ukraine, Figur 2b).

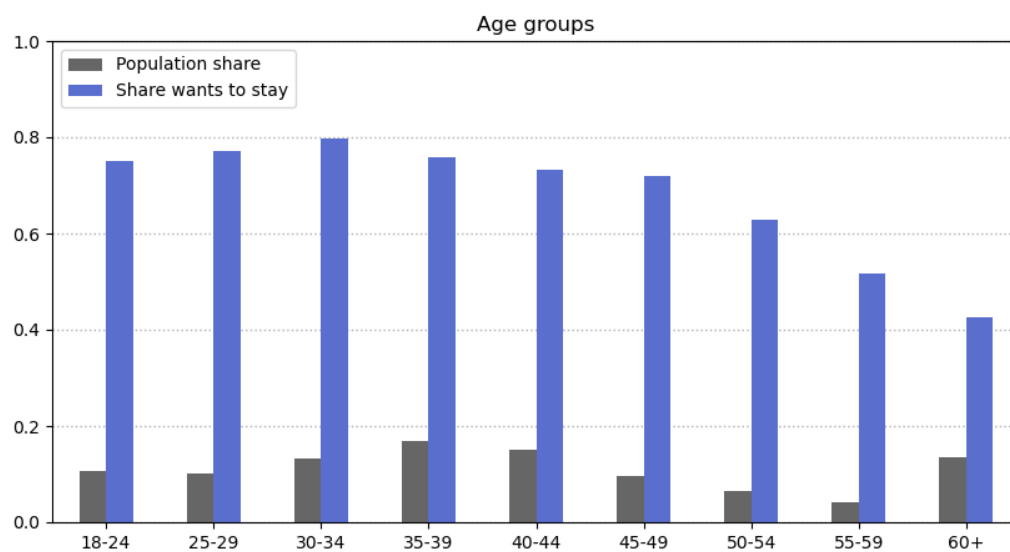
Figure 2: Køn, nærmeste familie i Ukraine og ønsket om at blive

Kilde: Egne beregninger på baggrund af the Danish Refugee Cohort (DARECO), indsamling fra oktober 2024 til januar 2025.

Figur 3 viser fordelingen af respondenter på tværs af aldersgrupper samt andelen i hver aldersgruppe der ønsker at blive selvom der igen er sikkert hvor de kommer fra. Godt halvdelen er under 40 år. Ønsket om at vende hjem er større blandt de ældre, som har levet en større del af deres liv i Ukraine inden krigen brød ud.

Figure 3: Alder og ønsket om at blive i Danmark

Kilde: Egne beregninger på baggrund af the Danish Refugee Cohort (DARECO), indsamling fra oktober 2024 til januar 2025.

FAKTABOKS

Datagrundlag

Analysen inkluderer alle, der har svaret på hele spørgeskemaet, som blev udsendt til alle herboende ukrainere, der er mindst 18 år og indvandret mellem fuldskalainvasionen i februar 2022 og juli 2024. I hovedanalysen ekskluderer vi 207 individer, der har svaret “ved ikke” til en af de to spørgsmål listed nedenfor. Det efterlader os med 8.318 individer. “ønsker ikke at svare” behandler vi ligesom non-respons og ukomplete besvarelser.

Data er en del af tredje indsamling af “the Danish Refugee Cohort” (DARECO). De to første dataindsamlinger fandt sted i foråret 2023 og efteråret 2023 og var finansieret af Carlsbergfondet. Denne tredje dataindsamling er finansieret af ROCKWOOL Fonden, som en del af et større projekt om traumer og beskæftigelse, og inkluderer udover den første ankomstkohorte, der kom indenfor det første år af fuldskalainvasionen af Ukraine, alle der er kommet frem til juli 2024 og stadig er i landet. Der er således tale om en anden population end de tidligere dataindsamlinger og populationen i hver dataindsamling giver et øjebliksbillede af de ukrainere der i Danmark og har svaret på spørgeskemaet på et givet tidspunkt.

De centrale spørgsmål fra DARECO og de tilhørende svarmuligheder for denne analyse er:

1. *“Ønsker du at blive i Danmark på lang sigt?”*

- Nej, jeg ønsker at rejse hjem nu
- Ja, så længe min hjemby ikke er sikker
- Ja, jeg ønsker at blive, også efter krigen ikke længere er en trussel mod min hjemby

2. Spørgsmålet om frygten for at blive sendt hjem er en del af et modul om hverdagen i Danmark.

Introduktionsteksten er:

“Følgende spørgsmål vedrører dit daglige liv i Danmark. Vurder venligst følgende udsagn ved at fortælle, hvor stort et problem det er i dit daglige liv:”

Derefter kommer der en række spørgsmål, hvoraf vi kun bruger følgende til denne analyse:

“Hvor stort et problem udgør frygt for at blive sendt tilbage til dit hjemland for dig i din hverdag?”

- Ikke et problem
- Et lille problem
- Noget af et problem
- Et større problem
- Et seriøst problem

Hvis respondenterne forsøgte at fortsætte uden at vælge en af svarkategorierne ovenfor, blev de bedt om at vælge “ved ikke” eller “ønsker ikke at svare” inden de fortsatte. Vi behandler “ønsker ikke at svare” på lige fod med andre ikke-svar (ingen deltagelse og frafald undervejs). “Ved ikke” kan meningsfuldt indgå som svar på spørgsmålet om at blive i Danmark, men det var ikke en reel svarmulighed (kun hvis respondenterne forsøgte at undgå at svare ved at klikke videre) og det ændrer ikke kvalitativt på konklusionerne i analysen. I næste afsnit diskuterer vi forskellige kilder til usikkerhed omkring de præcise andele vi rapporterer.

Usikkerhed

Den klassiske statistiske usikkerhed er lille - cirka ± 1 procent point for de samlede andele - på grund af det store datagrundlag der ligger til grund for analysen (8318 i hovedanalysen og 8525 hvis vi inkluderer "ved ikke", se Tabel 1). Den statistiske usikkerhed udgør derfor ikke nogen væsentlig bekymring i forhold til hovedresultaterne: knap 70 procent eller godt to tredjedele ønsker at blive i Danmark selvom der igen er sikkert hvor de kommer fra. Den samlede andel der ønsker at blive selvom krigen ikke udgør en trussel er falder ét procent point (fra 69 til 68 procent), hvis vi medtager "ved ikke", mens der ikke er reel forskel på andelen, der frygter at blive sendt hjem, når "ved ikke" inkluderes".

Som ved alle spørgeskemaundersøgelser gælder, at non-repspons og frafald kan forårsage skævvridning af data. I denne sammenhæng er det dog værd at bemærke, Vi kender den bagvedliggende population og har opnået relativt høje svarprocenter.

46 procent har deltaget i DARECO i efteråret 2024 og 38 procent har færdiggjort hele spørgeskemaet (39 procent hvis vi medregner "ved ikke". Det er meget høje tal blandt fordrevne personer og der skal ekstreme forskelle på respondenter og ikke-respondenter til for at det kan ændre betydeligt på analysens overordnede konklusion om at størstedelen ønsker at blive. Selv hvis halvt så stor andel ikke-respondenter som respondenter ønsker at blive, så vil det stadig gælde at halvdelen (af hele populationen - alle kontaktede) ønsker at blive.⁵

Table 1: Hovedresultater og relevant statistik til usikkerhedsvurdering

	Ønsker at blive		Frygter hjemsendelse	
	Eksklusiv "ved ikke"	Inklusiv "ved ikke"	Eksklusiv "ved ikke"	Inklusiv "ved ikke"
Gennemsnit (andel)	0,693	0,678	0,423	0,418
Standardfejl på gennemsnit	0,005	0,005	0,005	0,005
95-% konfidensinterval på gennemsnit	(0,684; 0,703)	(0,668; 0,688)	(0,412; 0,434)	(0,408; 0,429)
Antal observationer	8318	8525	8318	8525
Antal kontaktede	21649	21649	21649	21649
Responstrate, påbegyndt	0,457	0,457	0,457	0,457
Responstrate, komplet	0,384	0,394	0,384	0,394

Note: *Ønsker ikke at blive* og *Frygter hjemsendelse* henviser henholdsvis til spørgsmål 1 og 2 listet ovenfor under Datagrundlag. Tabellen viser andele der har svaret hhv. "Ja, jeg ønsker at blive, også efter krigen ikke længere er en trussel mod min hjemby" til spørgsmål 1 og "Et større problem" eller "Et seriøst problem" til spørgsmål 2. 95% konfidens intervaller = andel $\pm 1.96 \times$ standardfejl

Reference

Karstoft, K.-I., Korchakova, N., Pedersen, A. A., Weiskopf, S. V., Koushede, V., Power, S. A., Morton, T. A., Thøgersen, M. H. (2023). Fordrevne ukrainere i Danmark: Indledende resultater fra DARECO (The Danish Refugee Cohort). Institut for Psykologi, Københavns Universitet

⁵Hvis kun 34 (38) procent af ikke-respondenter mod 69 procent af respondenterne ønsker at blive får vi at halvdelen af population vil blive: $0,69 * 0,45 + 0,34 * 0,55 = 0,50$ ($0,69 * 0,38 + 0,34 * 0,62 = 0,50$). Vi anser det som en ekstrem antagelse at der er så store forskelle på respondenter og ikke-respondenter.